

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Кафедра (циклова комісія) Екології та природокористування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор (заступник директора)
з навчальної роботи

_____ О. М. Трунов
“ _____ ” _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.29 “Системи екологічної інформації (Міжнародна екологічна співпраця)”

*6.040106 “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування”*

“Екологія та охорона навколишнього середовища”

Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Факультет еколого-медичних наук

Миколаїв - 2014 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів за національною школою-2.0. (Всього кредитів ECTS-3)	Галузь знань <i>0401 “Природничі науки”</i>	за вибором	
	Напрямок підготовки <i>6.040106 “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”</i>		
Модулів-2	Спеціальність (професійне спрямування): <i>“Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів-3		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>екологічний проект</i>		Триместр	
Загальна кількість годин -108		10-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 год. самостійної роботи студента –5 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	28 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
64 год.			
Індивідуальні завдання:		32	
Вид контролю:		<i>залік</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/64

для заочної форми навчання – не передбачена.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Міжнародна екологічна співпраця» полягає в ознайомленні студентів з методами і засобами міжнародного співробітництва в галузі раціонального природокористування охорони природи та забезпечення екологічної безпеки.

Задачами дисципліни є наступне:

- обґрунтування необхідності міжнародної екологічної співпраці як засобу вирішення глобальних екологічних проблем
- вивчення міжнародного екологічного законодавства як основи співробітництва в сфері охорони довкілля.
- вивчення діяльності міжнародних державних та недержавних організацій в галузі охорони довкілля.
- опанування навичок участі в міжнародних екологічних конференціях, розробки міжнародних екологічних проектів, написання грантів на екологічні тематики тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття, що стосуються дисципліни;
- об'єкти міжнародного співробітництва в галузі екології;
- основні міжнародні нормативно-правові документи, концепції, угоди, програми та зміст конференцій в галузі екологічної співпраці ;
- проблеми забруднення осносних складових навколишнього природного середовища та довкілля вцілому;
- основні негативні фактори впливу на навколишнє природне середовище, які призводять до його погіршення.

вміти:

- виділяти принципи ефективної екологічної співпраці;
- визначати об'єкти та суб'єкти міжнародної екологічної співпраці;

- аналізувати основні міжнародні нормативно-правові документи, концепції, угоди, програми та зміст конференцій в галузі екологічної співпраці.

В ході навчання студенти здобувають теоретичні знання щодо охорони навколишнього природного середовища на міждержавних рівнях та вивчають підходи та принципи охорони довкілля різних країн.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Принципові засади міжнародної екологічної співпраці.

Тема 1. Історія формування міжнародних відносин в галузі екології.

Причини виникнення міжнародних екологічних відносин. Формування міждержавних природоохоронних відносин. Перші конференції з охорони навколишнього середовища. Історія виникнення міжнародних екологічних організацій. Принципи ефективної екологічної співпраці.

Тема 2. Особливості міжнародної екологічної співпраці в XXI ст.

Рівні міжнародної екологічної політики. Особливості механізму прийняття рішень. Вдосконалення процесів прийняття рішень. Створення ефективної правової і нормативної структури. Забезпечення ефективності використання економічних механізмів, ринкових та інших стимулів

Тема 3. Екологічна діяльність міжнародних організацій

Діяльність ООН в галузі охорони довкілля. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна морська організація. Всесвітня метеорологічна організація. Діяльність міжнародних економічних організацій. Діяльність міжнародних недержавних екологічних організацій

Тема 4. Міжнародне співробітництво з питань сталого розвитку

Формування стратегії сталого розвитку. Основні положення теорії сталого розвитку. Міжнародна нормативно-правова база в галузі сталого розвитку. Механізм впровадження концепції сталого розвитку в життя

Тема 5. Міжнародна співпраця в галузі екологічної освіти та просвіти населення.

Законодавча база в галузі екологічної просвіти та освіти населення.

Міжнародна співпраця в галузі екологічної просвіти різних груп населення. Співробітництво урядів держав в галузі екологічної освіти. Міжнародна співпраця недержавних громадських організацій в галузі освіти і просвіти населення

Тема 6. Міжнародна співпраця з питань транскордонних забруднень.

Проблема транскордонних забруднень. Історія формування міжнародного співробітництва. Механізм співробітництва в галузі транскордонних забруднень. Співробітництво в галузі транскордонних забруднень річок, морів та океанів. Співробітництво в галузі транскордонних забруднень

Тема 7. Міжнародна співпраця у вирішенні екологічних проблем Миколаївської області.

Екологічні проблеми Миколаївської області. Миколаїв у мережі екологічно стійких міст. Міжнародне співробітництво в галузі розробки плану дій для р. П. Буг. Міжнародна співпраця в галузі охорони заповідних об'єктів Миколаївської області. Миколаївські громадські організації в системі міжнародної співпраці. Університети Миколаївщини в системі міжнародної екологічної співпраці

Змістовий модуль 2. Міжнародне співробітництво в галузі охорони природних ресурсів

Тема 1. Міжнародна екологічна співпраця в галузі охорони атмосферного повітря.

Проблема в контексті розвитку народного господарства. Нормативно-правова база в галузі охорони атмосферного повітря. Вдосконалення наукової бази для прийняття рішень. Запобігання руйнуванню озонного шару. Вирішення проблеми кислотних опадів.

Тема 2. Міжнародне співробітництво з питань глобального потепління.

Сутність проблеми глобального потепління. Міжнародне законодавство в галузі глобального потепління. Механізм виконання Кіотського протоколу. Виконання Кіотського протоколу в Україні.

Тема 3. Міжнародна співпраця в галузі охорони Світового океану.

Екологічні проблеми в галузі забруднення водних ресурсів. Міжнародна нормативно-правова база в галузі. Принципи міжнародної співпраці в галузі

охорони Світового океану. Механізм забезпечення міжнародного співробітництва.

Тема 4. Міжнародна екологічна співпраця в сфері використання земельних ресурсів.

Мета раціонального використання земельних ресурсів. Принципи управління земельними ресурсами. Координація дій урядів в галузі охорони земельних ресурсів. Засоби реалізації міжнародних програм в галузі земельних ресурсів.

Тема 5. Міжнародна екологічна співпраця з питань збереження лісів.

Ліси – легені планети. Міжнародне законодавство в галузі охорони лісів. Координація дій урядів з питання охорони лісів. Неурядові міжнародні програми з охорони лісів.

Тема 6. Міжнародна співпраця в галузі збереження біорізноманіття.

Міжнародне законодавство в галузі збереження біорізноманіття. Створення міжнародної екологічної мережі. Міжнародне співробітництво в галузі біосферних заповідників. Міжнародна співпраця зоопарків. Захист окремих видів тварин та рослин.

Тема 7. Співробітництво в галузі застосування біотехнологій.

Біотехнології в сучасному світі. Міжнародне законодавство в галузі біотехнологій. Механізм міжнародного регулювання в галузі біотехнологій. Співробітництво в галузі генетично модифікованих організмів. Діяльність міжнародних організацій у галузі дослідів на тваринах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Принципові засади міжнародної екологічної співпраці												
Тема 1. Історія формування міжнародних відносин в галузі екології.	6	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Особливості міжнародної екологічної співпраці в XXI ст.	8	2	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Екологічна діяльність міжнародних організацій	10	2	2	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Міжнародне співробітництво з питань сталого розвитку	10	2	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Міжнародна співпраця в галузі екологічної освіти та просвіти населення	8	2	2	-	1	3						
Тема 6. Міжнародна співпраця з питань транскордонних забруднень	8	2	2	-	2	3						
Тема 7. Міжнародна співпраця у вирішенні екологічних проблем Миколаївської області	10	2	2	-	2	3						
<i>Разом за змістовим модулем 1.</i>	60	14	10	-	10	22						

Змістовий модуль 2. Міжнародне співробітництво в галузі охорони природних ресурсів												
Тема 1. Міжнародна екологічна співпраця в галузі охорони атмосферного повітря	7	2	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Міжнародне співробітництво з питань глобального потепління.	7	2	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Міжнародна співпраця в галузі охорони Світового океану	6	2	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Міжнародна екологічна співпраця в сфері використання земельних ресурсів	6	2	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Міжнародна екологічна співпраця з питань збереження лісів	7	2	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Міжнародна співпраця в галузі збереження біорізноманіття	7	2	1	-	1	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Співробітництво в галузі застосування біотехнологій	6	2	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	46	14	4	-	10	22	-	-	-	-	-	-
<i>Консультації</i>	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин за 1-2 модулі	108	28	14	-	20	44	-	-	-	-	-	-

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Можливості міжнародної співпраці в галузі екологічної просвіти	2
2	Обговорення результатів Самміту «Виконання цілей тисячоліття	2
3	Фінансування екологічних проектів міжнародними організаціями	2
4	Механізм співпраці в рамках міжнародних конвенцій	2
5	Механізм транскордонного співробітництва окремих регіонів	2
6	Міжнародна співпраця у вирішенні екологічних проблем Миколаївської області	2
7	Модульна контрольна робота	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні роботи заняття навчальним планом не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних робіт	21
2	Підготовка до модульних контрольних робіт	11
3	Підготовка індивідуального екологічного проекту	32
	Разом	64

Підготовка до практичних робіт

Всі студенти індивідуально готуються до групового аудиторного заняття по конспектам і літературним джерелам відповідно до теми, яка оголошується викладачем за тиждень до проведення заняття.

Підготовка до модульних контрольних

Кожен студент в кінці вивчення модулю виконує модульну контрольну роботу, яка проводиться в письмовій формі. Студенти попереджаються про проведення контрольних робіт та їх обсяг заздалегідь. Контрольні роботи включають в себе відповіді студентів на контрольні питання, перелік яких

наведено в розділі 6. Кількість балів, отримана студентами за модульну роботу, доводиться до їх відома на наступному занятті.

Модульна контрольна робота №1

Студенти діляться на групи, які отримують відповідний номер варіанта. Студенти повинні надавати змістовні відповіді на поставлені питання, які відповідають номеру варіанта студента:

I варіант – 1. Об'єкти міжнародної екологічної співпраці.

2. Охарактеризувати міжнародну глобальну політику.

II варіант – 1. Вказати та охарактеризувати категорії об'єктів міжнародних екологічних відносин.

2. Охарактеризувати європейські регіони міжнародної екологічної співпраці.

III варіант – 1. Охарактеризувати основні події в історії формування міжнародних відносин в галузі екології.

2. Перелічити та охарактеризувати механізми забезпечення міжнародно-правової охорони навколишнього природного середовища.

IV варіант – 1. Актуальність міжнародної екологічної співпраці.

2. Охарактеризувати основні напрямки міжнародної екологічної співпраці.

Модульна контрольна робота № 2

Питання:

I варіант: 1. Перелічити та охарактеризувати заходи урядів, для дотримання та стимуляції виконання умов міжнародної екологічної співпраці.

2. Охарактеризувати парадигму сталого розвитку.

II варіант: 1. Охарактеризувати базові принципи сталого розвитку.

2. Охарактеризувати місце м. Миколаєва у мережі екологічно стійких міст.

III варіант: 1. Охарактеризувати економічну та соціальну складову сталого розвитку.

2. Охарактеризувати «Порядок денний на XXI ст.» як основу механізму прийняття рішень щодо міжнародної екологічної співпраці.

IV варіант: 1. Охарактеризувати поняття «сталий розвиток».

2. Охарактеризувати регіональні міжнародні організації, які беруть участь у забезпеченні міжнародної екологічної співпраці.

Модульна контрольна робота № 3

Питання:

I варіант: 1. Охарактеризувати міжнародну екологічну співпрацю в галузі трансграничного забруднення атмосферного повітря.

2. Охарактеризувати мету раціонального використання земельних ресурсів.

II варіант: 1. Охарактеризувати засоби реалізації міжнародних програм в галузі охорони земельних ресурсів.

2. Які існують шляхи забезпечення механізмів міжнародної екологічної співпраці в галузі охорони Світового океану.

III варіант: 1. Охарактеризувати міжнародну екологічну співпрацю в галузі захисту Чорного моря.

2. Міжнародне законодавство в галузі збереження біорізноманіття.

IV варіант: 1. Охарактеризувати Всеєвропейську стратегію збереження біологічного та ландшафтного біорізноманіття.

2. Запобігання руйнування озонового шару на міжнародному рівні.

9. Індивідуальні завдання

Кожен студент на основі попередньо вивченого лекційного та додаткового інформаційного матеріалу, а також виконаних практичних робіт розробляє індивідуальний екологічний проект, який подається на конкурс для фінансування міжнародними організаціями. Відповідно до конкурсних умов, заповнюється вся фінансова документація.

10. Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні заняття, позааудиторна робота. Лекційні заняття відповідають вимогам проведення лекцій у вищій школі (вони мають проблемний характер, змістовність, науковість та емоційність). Зокрема в основу їх проведення закладено пояснювально-ілюстративний метод навчання. Матеріал викладається в усній формі з використанням технічних (застосування проектора та ін.) та ілюстративних (показ презентації, карт, демонстрування відеофільмів та ін.) засобів. Практичні заняття проводяться в усній формі у вигляді бесід. Студент виступає перед аудиторією з доповіддю на обране питання за темою та проводиться дискусія щодо теми доповідача.

11. Методи контролю

Поточний контроль проводиться у формі опитування студентів перед лекцією, написання модульних контрольних робіт під час практичних занять.

Оцінка поточного контролю в балах визначається за якість і своєчасність виконання певних завдань, що передбачені графіками самостійної позааудиторної роботи.

При якісному і своєчасному виконанні всіх завдань студент може отримати в триместрі максимум 70 балів. За несвоєчасне виконання (без об'єктивних причин) навіть при належній якості роботи, оцінка знижується пропорційно тривалості затримки. При неякісному виконанні роботи вона не зараховується або повертається студентові для переробки.

Оцінка підготовки до модульних контрольних робіт оцінюється за критеріями:

1. Повна розгорнута відповідь на всі, поставлені в процесі модульної контрольної роботи, запитання є індикатором якісної підготовки за матеріалами лекційних занять та опрацювання додаткових джерел. Така підготовка оцінюється 8 балами за роботу.

2. Повна розгорнута відповідь на перше запитання та коротка вірна відповідь на друге запитання оцінюється 7 балами.

3. Коротка вірна відповідь на всі запитання оцінюється в 5 бали.
4. Повна вірна відповідь на одне запитання оцінюється в 3-4 бали.
5. Коротка вірна відповідь на одне запитання оцінюється в 1-2 бали.
6. Нездатність вірно відповісти на жодне поставлене запитання оцінюється в 0 балів.

За підготовку до практичних аудиторних занять студент може отримати максимум 35 балів.

За розробку індивідуального екологічного проекту студент може отримати максимум 20 балів..

За виконані модульні контрольні роботи студент може отримати максимум 15 балів.

Максимальна сума балів за залік складає 30 балів.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається під час складання студентами заліку згідно до розкладу сесії. Студент повинен відповісти на три питання, кожне з яких оцінюється максимум в 10 балів. Орієнтовно якість відповіді оцінюється за такою шкалою:

- 10 балів – повна за змістом і стисла за формою відповідь;
- 9-8 балів – повна за змістом і невдала за формою відповідь;
- 7-6 балів – не зовсім повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 5-4 бали – не повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 3-2 бали – орієнтовна за змістом і не залежить від форми відповідь.

Перелік контрольних питань:

1. Причини виникнення міжнародних екологічних відносин
2. Формування міждержавних природоохоронних відносин
3. Перші конференції з охорони навколишнього середовища
4. Історія виникнення міжнародних екологічних організацій
5. Принципи ефективної екологічної співпраці
6. Рівні міжнародної екологічної політики
7. Особливості механізму прийняття рішень
8. Вдосконалення процесів прийняття рішень

9. Створення ефективної правової і нормативної структури
10. Забезпечення ефективності використання економічних механізмів, ринкових та інших стимулів
11. Діяльність ООН в галузі охорони довкілля
12. Всесвітня організація охорони здоров'я
13. Міжнародна морська організація
14. Всесвітня метеорологічна організація
15. Діяльність міжнародних економічних організацій
16. Діяльність міжнародних недержавних екологічних організацій
17. Формування стратегії сталого розвитку
18. Основні положення теорії сталого розвитку
19. Міжнародна нормативно-правова база в галузі сталого розвитку
20. Механізм впровадження концепції сталого розвитку в життя
21. Законодавча база в галузі екологічної просвіти та освіти населення
22. Міжнародна співпраця в галузі екологічної просвіти різних груп населення
23. Співробітництво урядів держав в галузі екологічної освіти
24. Міжнародна співпраця недержавних громадських організацій в галузі освіти і просвіти населення
25. Проблема транскордонних забруднень
26. Історія формування міжнародного співробітництва
27. Механізм співробітництва в галузі транскордонних забруднень
28. Співробітництво в галузі транскордонних забруднень річок, морів та океанів
29. Співробітництво в галузі транскордонних забруднень атмосферного повітря
30. Співробітництво в галузі транскордонних забруднень заповідних об'єктів
31. Екологічні проблеми Миколаївської області
32. Миколаїв у мережі екологічно стійких міст

33. Міжнародне співробітництво в галузі розробки плану дій для р. П. Буг
34. Міжнародна співпраця в галузі охорони заповідних об'єктів
Миколаївської області
35. Миколаївські громадські організації в системі міжнародної співпраці
36. Університети Миколаївщини в системі міжнародної екологічної
співпраці
37. Проблема в контексті розвитку народного господарства
38. Нормативно-правова база в галузі охорони атмосферного повітря
39. Вдосконалення наукової бази для прийняття рішень
40. Запобігання руйнуванню озонового шару
41. Вирішення проблеми кислотних опадів
42. Сутність проблеми глобального потепління
43. Міжнародне законодавство в галузі глобального потепління
44. Механізм виконання Кіотського протоколу
45. Виконання Кіотського протоколу в Україні
46. Екологічні проблеми в галузі забруднення водних ресурсів
47. Міжнародна нормативно-правова база в галузі
48. Принципи міжнародної співпраці в галузі охорони Світового океану
49. Механізм забезпечення міжнародного співробітництва
50. Мета раціонального використання земельних ресурсів
51. Принципи управління земельними ресурсами
52. Координація дій урядів в галузі охорони земельних ресурсів
53. Засоби реалізації міжнародних програм в галузі земельних ресурсів
54. Ліси – легені планети
55. Міжнародне законодавство в галузі охорони лісів
56. Координація дій урядів з питання охорони лісів
57. Неурядові міжнародні програми з охорони лісів
58. Міжнародне законодавство в галузі збереження біорізноманіття
59. Створення міжнародної екологічної мережі
60. Міжнародне співробітництво в галузі біосферних заповідників

61. Міжнародна співпраця зоопарків
62. Захист окремих видів тварин та рослин
63. Біотехнології в сучасному світі
64. Міжнародне законодавство в галузі біотехнологій
65. Механізм міжнародного регулювання в галузі біотехнологій
66. Співробітництво в галузі генетично модифікованих організмів
67. Діяльність міжнародних організацій у галузі дослідів на тваринах.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю – залік

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	
T1-T7	T8-T14	100
47	23	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

За результатами одержаних індивідуальних рейтингів проводиться атестація студентів з навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих студентом під час поточного контролю на протязі триместру, і оцінки під час кінцевого контролю. Оцінка за залік здійснюється відповідно до наступної таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінкою „відмінно” відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу та оцінки, передбачені ОПП, і не має ніяких неточностей.

Оцінкою „добре” відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх на практиці, але допускаються деякі не принципові неточності.

Оцінкою „задовільно” відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

13. Методичне забезпечення

1. Карта світу;
2. Мультимедійні презентації;
3. Таблиці даних;
4. Відеофільми.

14. Рекомендована література

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧДУ ім. Петра Могили	Обласна наукова бібліотека ім.О.Гмирцова	Міська центральна бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1	2	3	4	5	6
Основні джерела					
1	Андрейцев В.І. Екологічне право: Повний акад. Курс/ За ред. В.І,Андрейцева, К., Істина, 2008.	+	+	+	+
2	Нестеренко Е. А. «Принципы международного права окружающей среды». Международное право / Под ред. Ю. М. Колосова, В. И. Кузнецова М., 1998. С. 620	-	+	-	+

Додаткові джерела					
1	Статут ООН від 26 червня 1945 р	+	+	+	+
2	Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням. Вступила в силу 5 травня 1992 року.	-	+	+	+
3	Київський протокол 1997 року до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату 1992 року	-	+	+	+
4	Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля	+	+	+	+
5	Об'єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами	-	+	+	+
6	Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані	-	+	+	+
7	Конвенція про ядерну безпеку	-	+	+	+
8	Конвенція про охорону біологічного різноманіття	+	+	+	+
9	Конвенція про зміну клімату	-	+	+	+
10	Всесвітня Хартія природи	-	+	+	+
11	Хартія океанів	-	+	+	+
12	Ніікочас А., Робинсон. Правовое регулирование природоиспользования и охрана окружающей среды в США.- М.: Прогресс, 1990.	-	+	-	-

Інформаційні ресурси

1. Джигирей В.С. Екологія. - К.: Либідь, 2006. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/19991130/ekologiya/ekologiya>

2. Васюкова Г. Т. Екологія. – К.: Кондор, 2009. Режим доступу:
http://pidruchniki.ws/15840720/ekologiya/ekologiya_-_vasyukova_gt 3.
3. Співробітництво з міжнародними організаціями. Режим доступу:
<http://www.menr.gov.ua/index.php/international/international2>
4. Підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 371 с. Режим доступу:
<http://buklib.net/books/21910/>

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри (циклової комісії), у раді (методичної комісії) факультету (навчального закладу), підписується завідувачем кафедри (головою циклової комісії), головою ради (методичній комісії) і затверджується проректором (заступником директора) вищого навчального закладу з навчальної роботи.

3. Формат бланка А4 (210×297 мм.).

Директор департаменту вищої освіти

Я. Я. Болюбаш